

ספר אגרת המייל

אשר חבר הגאון מוהר"ר חיים ב"ר בצלאל זצ"ל
אחי הגאון מוהר"ר מפראג זצ"ל וצלה"ה ויקרא אותו
בשם אגרת המייל על שם שימייל כל איש ואיש בפרדם הרמונים,
ללקוט שושנים, בשבתות וימים טובים, בחדושים חבובים, ע"ד
פרדם ר"ת פשט רמז דרוש סוד:

וכתב בס' שם הגדולים להרב היר"א זצ"ל שלמד עם
הרמ"א זצ"ל בעל ההג"ה על הש"ע ביחד אצל
הגאון מוהר"ר שכנא שכל גדולי הארץ הם תלמידיו והוא הי'
מגדולי תלמידיו מוהר"ר יעקב בוראק. עוד כתב שם, הגאון
מוהר"ר חיים הנזכר הרבין תורה בישראל ארבעים שנה ונח
נפשיה יום מתן תורה שנת ש"ח וכו' וחכמים הדוריים ושם אתה
מוצא הקדמת הגאון מוהר"ר יצחק ב"ר שמשון חתן
אחיו הגאון מוהר"ר מפראג מספר בשבחיו, עכ"ל
ס' שם הגדולים:

וכבר הובא הספר הזה לדפוס ע"י הצדיק המפורסם מאפטא
זצלה"ה ועתה נדפס מחדש בצירוף יחד עם מכתב אחד
אשר שלח הרב מוהר"ר היום וימאל לראחד ביאור מאחז"ל
במדרש רבה פ' מ"ג ר' לוי בשם ר' יוסי בן זמרא אמר פסיעותיו של
אברהם אבינו היו שליטה מילין:

נדפס והוצאת ר' יעקב ליינער בת"ר ר' חיים

אשר זלה"ה מ"ץ דראדווין כעת בעיר

ל א ד ו

רחוב פאמארסקא נומר 25

תרס"ד

בס"ד

ספר זה נסרק ונעבד ע"י
"יודאיקה אימג' אוצרות התורה בע"מ".
ניתנת רשות ל"היברא בוקס" שע"י חיים רוזנברג"
להכניסו לאתר ולהפיצו לצורך שימוש אישי בלבד.

וזאת למודעי

אין רשות לאף אחד להדפיסו או להעתיקו
בכל אופן שהוא או בכל אמצעי שהוא
בין בחינם בין בשכר בין ליחיד בין לרבים

ניתן להשיג עותק מספר זה ועוד ספרים

וכן התוכנה **אוצרות התורה** המשולבת

(בשילוב **אוצר הפוסקים**)

אצל:

בית ספריית מורגנשטרן

רחוב רבא 14 ת.ד. 3620 אשדוד

טלפון 08-866-0821 פקס 08-866-5059

OTZROT HATORAH

THE MORGENSTERN LIBRARY

14 RAVAH STREET

P.O.B.3620 ASDOD, ISRAEL

Email- kidosheypolin@bezeqint.net

This sefer has been provided by
Judaica Image OTZROT HATORAH for individual use only.
All rights reserved by Judaica Image OTZROT HATORAH.
Permission is only granted to Hebrew Books Org.
No Permission is granted (in any form to distribute these books)
to anyone else even if they don't sell them.

הקדמה

אמר

קמינא מן חברייה חיים בן בצלאל זלה"ה נכספה וגם כלתה נפשי מנעור תמיד להתאבק בעפר רגלי החכמים זקנים מורי הוראה אשר ראו עיני בפרט מורי ורבי הר"ר יצחק ספרדי זצ"ל אשר מנוחתו כבוד בירושלים עיר הקודש תוב"ב אשר גדלני על ברכיו ולמדני מקרא בדיוק וגם פרש"י על החומש בעיון רב ומה רב טובו שיחי' ודבריו אשר הפיק מרגליות מפיו פשטים ומאמרים נעימים אשר לקחו אזני סגהו ורשומים על לוח לבי ותהי כפי כדבש ומדי דבריו זכור אזכרנו וחברים המקשיבים לקולי כאשר שמעו אותן הדברים כי נעמו וכבר נתפשטו הדברים למרחוק אחת הנה ואחת הנה בקשו ממני להעלות בכתב כדי שיהיו מדורים יחד וכדי שלא תשכח מפיהם ועד כה לא נתנני הזמן למלאות בקשתם מפני טרדות ילדות הזמן אשר ישתרגו ועלו על צוארי תמיד וכאשר מרויח פניתי עצמי אל קביעות הישיבה בהויות אביי ורבא ובפסקי הגאונים אשר להם משפטם הבכורה וכאשר הגיע תור זמן החורף משנת שכ"ט לפ"ק עת אשר יאספו העדרים אל מקום הישיבות יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף בעו"ה בעם ה' היושבים בשני הקהילות פרנקפורט פרידבורג ומאו נתבטל קביעות הישיבות מאותו הזמן כי הבחורים והתלמידים יצאו לברוח ונטושים על פני הארץ וגם פה לא עשיתי מאומה כי לירד לעומקה של הלכה ותוספות מי יוכל שמעתתא בעי צילותא כו' ולבי בר עמי מפני חרדת המות שעלה בחלוני בני עמי וחלילה ג"כ לישב בטל ולהבטל מדברי תורה אפי' יום אחד כי דברי תורה כתרס בפני הפורעניות ומקלט בפני מלאך המות כי הוא חיינו ואורך ימינו ע"כ אמרתי זאת נחמתי בעניי תורתך שעשועי למשוך ידי בעט הסופר ולכא במגילת ספר כתוב עלי מהני מילי מעלייתא ששמעתי מרבתי ז"ל וקראתיו אגרת הטיוול כי בו יטיילו ויתענגו כל עמוסי התלאות ודברי האגרת הזאת יפרד והיה לארבעה ראשים "פשט" רמו "דרוש" סוד ראשי תיבות פרד"ס ועל זה אמרו רבותינו ז"ל **פרשנה** נכנסו לפרדס וכן הקורא בדברים אלו יטייל בפרדס רימונים ללקט שושנים ומאלקים חיים אשאל שלום וחיים להתחיל ולסיים אמני

א.

מרות המואביה אינו פסול לנא בקהל
בשביל זה כי מואבי ולא מואבית :

ב.

בטן רשעים תחסר . פירוש הרשעים
הללו מתאווים תאוה כל היום
וכאשר מלאו כריסם מעדנים אמרו מי
יתן לנו עוד בטן אחר הרי שחסר בטן
לרשעים :

ג.

גם אלה תשכחנה . פירוש שישכח
מעשה העגל שכתוב אלה
אלהיך ישראל ואנבי לא אשכחך שלא
ישכח מעשה סיני שכתוב בו אנבי ה'
אלהיך (וכן הוא במדרש) :

גם אויל מחריש לחכם יחשב . פירוש מי
שיוכל להחריש גם את האויל בוודאי
חכם יחשב כי האויל לא יחריש כי אם
בתוכחת חכם גדול מאוד או הוא דרך
משל והפלגה לפי שאינו חריש לשום
אדם :

ד.

דבר שפתים אך למחסור . פי' דבר
שפתים היא טוב על אוזן שומעת
רק שיהא חידוש שלא שמע כבר ויחיד
חסר מהם אבל שאינו חידוש אינו מתקבל
על אוזן שומעת :

ה.

ויבא ימלק . מצאתי מה ראה עמלק
להלחם בישראל בשעה שרדף
אליפו אחר יעקב להרגו במצות אביו
אמר לו יעקב אם תהרגני הא מוטל
עליך גזירת בין הבתרים משך ידו ולא
הרגו וצוה לעמלק בנו שימתין עד שיצאו
בני ישראל ממצרים ויהיו מוכנים לקבל
הברכות בארצם ואז ילחם בהם :

וישאלו איש מאת רעהו . השאלה
הוקשה מאד בעיני משה לפי
שזויה נראה בעיני קצת ויחיד השם גם

אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה
או תבין יראת ה'. פי' אם יבקש
האדם התורה כדרך שמבקש התשוקות
הדמיונות כמו העושר והדומה לו דאף
על גב שיואמרו לו כל העולם שהוא
עשיר הוא מחזיק עצמו בעני והוא
רודף אחריהם ואם יעשה כן במצות
ובמעשים יתעשר מהם כפי ספק.
וכמטמונים תחפשנה ר"ל שהוא צנוע עם
מעשיו הטובים ולא יפרסם אותם להתכבד
עליהם כדרך החופש מטמונים שעושה
מעשים בהחבא שלא יפרסם הדבר
ויעלילו אותו אל המלך או תבין
יראת ה' :

אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו
יעשה לכם . פי' כל סעודה שיאכל
לכל נפש ור"ל בין נפש חיוני ובין נפש
השכלי כלומר שיתענג בסעודותיו וגם
יברך הש"י על המזון ועל הכלכלה הוא
לבדו ראוי לעשות לכם ולא זולתו :

ארוסה בת ישראל מצינו שהוא
בסקילה חמורה ונשואה היא
בחנק הקל . והיה ראוי להחמיר יותר
בנשואה מבארוסה והטעם לפי שכל מה
שנמשכו עוברי עבירה יותר בהנאה יחמיר
עליהם ג"כ הכתוב העונש לפי גודל הנאתו
והמנאף עם אשת האיש ימהרו ויחישו
לעשות מעשיהם ואינן נמשכין בהנאתן
כי אימת הבעל עליהם אבל הארוסה אינה
בבית בעלה ואין כאן שום אימה ויתרבו
הנאתן ולכך ראוי למיתה חמורה ומהאי
טעמא מצינו ג"כ שהרוצח מיתתו בהרג
הקל אע"ג שעון הרציחה חמור מאד כי
כאשר יקום איש על רעהו להנקם אותו
ורצחו נפש ממחר לעשות מעשהו פן
יקום כנגדו או פן יודע הדבר :

אני עבדך בן אמתך . היה דוד מתייחס
אתר הנקבה להגיד שאעפ"י שבא

היה נראה לו כמו גזירה ולכך הוצרך השי' דבקש ממש שיתרצה לשאלה זו. כ"כ למה לפי שמר"ה היתה ממתנ' שידקו מצרים על הים כי במים חטאו ובמים עתידים ללקות מדה כנגד מדה ואלמלא דא שא"ל מחס כסף וגו' לא היו רודפים אחריהם תוך הים :

ז.

בויהי נועם לא תמצא זיין כי האמרו בכוונה ניצול מכלי זיין :

י.

יהי רצון שיבנה בית המקדש וכו'. נהגו לאמרו אחר תפלת שמ"ע לאחר שפסע ג' פסיעות לאחוריו. והטעם לפי שמיצינו בנבוכדנצר שפסע ג' פסיעות לכבוד השם יתברך ועל ידי כך זכה למלכות ההר"ב בית אלקינו ואדם זה שהתפלל ליוצרו פסע ג"כ ג' פסיעות לאחוריו לכבוד השם יתברך אומר יהי רצון שג' פסיעות הללו שחזרתי לאחורי על ידי פסיעות הללו תבנה ותכונן בית אלקינו השמים ע"י פסיעות של אותו רשע :

יקומו הנערים וישחקו לפנינו וגו'. פליאה נשגבה צדיק גדול באבנר יאמר לשחוק בשפיכות דמים וקבלתי שאבנר חכם גדול היה וידע בחכמתו איזה בני אדם שהגיע זמנם למות ולא רצה ליקח אותם במלחמה פן ימותו בכוא קיצם וימסו לבב העם גם לא רצה לגלות להם שהם בני מות וחשב הוא ויואב תחבולה זו שיצחקו לפנייהם והרגו זה את זה כי כלם גברי קטילי וכאשר מתו כלם נחו מצחק עוד ואמר עד מתי תאכל חרב :

ב.

כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם וגו'. פירושו אף על גב שידוע שהלחם לבב אנוש יסעד מכל מקום לא עליו לבדו יחיה האדם כי אם על מוצא פי ה' הנה לומר שיעסוק בדברי תורה ובעבודת סגורתו וכן כל מעשה בראשית

תלוין במאמרו של הקב"ה ובו נבראו להגיד כי על פי דברי התורה העולם עומד. ולכן על כל ברכת הנהנין אם בירך שהכל נהיה בדברו יצא :

כופר

נפש איש עשרו ורש לא שמע גערה. פירוש אימתי הוי עושרו של אדם כופר נפשו בזמן שהרש לא שמע גערה מן העשיר כלומר שנותן לו בטוב לב בספר פנים יפות :

כיון

הרגלים זה אצל זה בשעת התפלה. שמעתי לומר שרגליו אסורות ונסתלקת מהם התנועה ולא יכול להנהיג על ידם חפציו בלתי עזר השם הנכבד והב' ידו' יהיו משולבות וקשורות זה לזה בשעת התפלה וכדאמרינן בעינין ריתחא פכר ידיו :

ג.

לשון

הקודש. נקרא כן שלא תמצא בלשון זה שם מיוחד לערות האיש והאשה גם לא להשתן ולצואה רק הכל דרך הצנע וכן כל שמותיו של הקב"ה בלשון הקודש צבאות שרי עליון וכן שמות המלאכים הקדושים כמו רפאל גבריאל ע"ש הרפואה והגבורה וכן האבות הקדושים כמו אדם כי מן האדמה נלקח אברהם אב המון יצחק כל השומע יצחק לי וכן כולם לא יתכנו שמות הללו כי אם בלשון הקודש גם קדושת התורה ומצותי' לא ניתנו בסיני רק בלשון הזה :

לא

תקרא שמה שרי כי שרה שמה. זון כי שרה שמה משמע שכבר נקראת שרה לכך אינה ראויה ליקראות שרי ויש להקשות מהיכן מצינו שכבר נקראת שרה ולא מצינו שאמר הכתוב כן לאברהם כי שמך אברהם רק והיה שמך אברהם וכן ביעקב אמר ישראל יהיה שמך הכל בלשון עתיד והטעם שאמר כן בשרה כי מיד שנקרא בעלה אברהם על שם כי אב המון גוים נתתיך גם אשתו היא שרהי במדינות וגם כבר נקראת שמה שרה (ע"ג)

התורה אינה כן רק אהבתי תורתך אע"ג שכל היום הוא שיחתי בתמידות אעפ"י כן אהבתי אותה וכן נאמר על בנימין ידיד ה' אף על גב שחופף עליו כל היום :

מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה. יש לתמוה הא אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה אפי' לרשע גמור אין הקב"ה מקפח שכר צדקתו כמו שדרשו חז"ל על קרא אל אמונה ואין עול א"כ אדם זה הגם שהסיר אזנו משמוע תורה למה נטל ממנו שכר תפלתו לכן נראה דהכי פירושו דלעולם לא יסיר אדם אזנו משמוע דברי תורה מחבירו אע"ג ששמע דבר זה כבר מאחרים או ידע בעצמו כבר אעפ"י כן ישמע ממנו דבר תורה ההוא שאם בא להסיר ממנו אזנו בשביל שידע או ששמע כבר א"כ גם תפלתו תועבה שמואס הקב"ה בתפלתו שהרי הוא ג"כ מתפלל בכל יום ג' פעמים שמונה עשרה בשוב ואינו מחדש בה כלום ואע"ג שכבר שמע הקב"ה תפלתו בזה הסגנון עכ"פ אף על פי כן אינו מואס בה בשביל ששמע כבר וממנו תראו וכן תעשו :

מאיבי תחכמי. פירוש כשהיו אויבי מרננין אחרי ומוציאין את מומי או הייתי זהיר וזרין במעשי יותר כדי שלא ימצא עולתי' בי וזש"ה ותכט עיני בשורי בקמים עלי מרעים ר"ל תמיד עיני הביטו באותן הקמים עלי ומרננין ממני וממעשי ונזהרתי בהן ותקנתי מעשי עד שכבר שמעתי מאחורי אמן בעל כרחם והודו ואמרו צדיק כתמר יפרח וכו' :

מנחה. יש לתמוה מה שאנו אומרים תפלת מנחה ואין אומרים תפלת צהרים כדרך שאנו אומרים תפלת שחרית וערבית וכן דה"מ ע"ה אמר ערב ובוקר וצהרים אשיחה וגו' ג"ל כי ג' תפלות הללו ג' אבות תקנום ובשעת שנתקד

הלצה כדרך כל רב מיד אחר שנשמך גם אשתו נקראת רבנית) :

ל יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה. טעם יפה קבלתי על אזהרת גרושה אחר שנישאת לאיש אחר שאם היה מותר לעשות כן לפעמים שהעשיר יהמור אשת העני ויתן לו ממון שיגרשנה ליומן מועט ואחר שמילא רצונו יחזור ויגרשנה כדי שתחזור ותנשא לבעלה הראשון וזהו אחר אשר הוטמאה כי ודאי נישואין כזו אינו אלא טומאה בעלמא ולכך אסרה התורה אשה זו על העני לאחר שהניחה לטמאה על ידי העשיר והעני לא יתרצה מלייאש מאשתו לגמרי בשביל שום ממון ולא יגרשנה כלל :

למעלה והיתה רק למעלה ולא למטה. הקשו רבותי ז"ל מהו רק למעלה ומהו ולא למטה פשיטא כשיהיה למעלה לא יהיה למטה ותרצו כי העולם הזה הוא גלגל החזור ודרך הגלגל שאחר שעלה אל תכלית גבוה או מוכרח להשפיל ולירד ואחר שהוא בתכלית השפלות חוזר ועולה וכן העולם הזה הוא עולם הפוך עליונים נעשו תחתונים ותחתונים נעשו עליונים וכאלו תאמר שהאנשים הבינונים אפשר שהם מוכנים לעליה אבל מי שהוא בתכלית העליה אי אפשר שיויטא במעלתו רק מוכרח לירד והנה בעשותנו רצון בוראנו מבטיח אותנו הכתוב שנהיה רק למעלה כלומר בתכלית העלייה ואכילו הכי לא נרד למטה כדרך הגלגל כי אין ישראל נתונין תחת הגלגל :

מ.

מך אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי. פי' אע"ג שדרך האדם למאוס בדבר התמיד אצלו וכמו שאמר שלמה ג"כ הוקר רגלך מבית רעך פן ישבעך וישנאך וכמו הגשם מתפללין עליו הבריות כאשר יעצור ובהתמדתו יקוצו בו אבל

שנעקד יצחק ע"ג המזבח לעולה אמר
 אין עולה בלא מנחה ותיקן תפלת צהרים
 במקום מנחת העולה לכך נקראת תפלת
 מנחה :

משה רבינו ע"ה. נזכר בכל פרשיות
 שבתורה מיום שנולד דהיינו
 מפרשת שמות ואילך חוץ מפ' ואתה
 תצוה שאין נזכר בו לפי שאמר משה
 מחני מספרך וגו' ר"ל מספר תורה הזה
 והנה קללת חכם אפי' על תנאי היא באה
 ונתקיים בו מה שלא נזכר בפ' תצוה :
מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים.
 פי' אהבת הקב"ה יותר ניכרת ביום
 התענוגים ר"ל בשבתות וימים טובים
 שע"י המנוחה והשמחה אור החכמה
 והשכל ניתוסף באדם. וכן כשאדם שבע
 בתענוגים חוזר למאוס בהם לפי שרואה
 שתענוגי גוף אינם קיימין ואז פונה עצמו
 אל תענוג שבלי ועוסק בתורה ושירות
 ותשבחות וז"ש ג"כ הכתוב ואכלת ושבעת
 וברכת את ה' אלקיך שעל ידי תענוג
 הגוף מכיר אדם כמה יפה וכמה נעים
 אהבת השם יתברך :

ג.

נמשל כבהמות נדמו. מלת נמשל
 ומלת נדמו דבר אחד כפל
 לשון הם אבל מגיד שהרשעים לא די
 שנמשלו כבהמות שיש להם רוח חיים
 אלא אפילו שנמשלו לבהמות המצויריים
 בכותל וזהו כבהמות נדמו איוהו בהמה
 אמרתי לך בהמות נדמו כלומר נדמה
 כבהמה ואינו בהמה ממש :

נפלאותה אהבתך לי מאהבת נשים.
 פירוש אמר דוד ליהונתן
 אהבה שהיית אוהב אותי היא מעין אהבה
 שהנשים אוהבות את בעליהן הנה האשה
 בחבלי לידה אע"ג דיוודעים שמהן בא
 להם הצער חבלי לידה אעפ"כ אוהבים
 אותם כן יונתן אוהב את דוד אע"ג שיוודע
 שדוד יקח ממנו את המלוכה אעפ"כ
 היה אוהב אותו וכן הנביא הוא אומר

א

בצר פקדונך וגו' כמו הרה תקריב ללדת
 וגו' כן היינו מפניך ה' ר"ל שאע"ג שאנו
 יודעים שצרות באו לנו מחמת שאנחנו
 מחזיקים בתורת אלהים אף ע"פ כן אנו
 פוקדים ודורשים אותו בעת צרותינו והנה
 קרה לנו כמו שקרה לאשה אשר הרה
 ותקריב ללדת כרפרשתי (וזהו ע"ד
 הלצה) :

נפשי כעפר לכל תהיה. פי' נפשי
 תהיה שפיל ברך לפני הכל
 ולמקללי נפשי תדום ונפשי כעפר לכל
 הנה העפר הזה הכל דשין בה ועולין
 עליה והעפר סופה ליקח נקמה מכל חי
 שהכל שב אל העפר והעפר מכלה
 אותם כך נפשי תקח נקמה מהם ודרך
 העפר כי כאשר דורס עליה ומתאבק
 בה אז מגביה האבק ויחול על ראש אדם
 הדורס בה כן נפשי וכו' :

ס.

סוכות בנבואת זכרי' אשר לא יעלה
 לחוג את חג הסוכות וכו'
 העולם מקשים הלא הגוים אינם מזהירים
 על המועדות ולמה יעניש אותם הכתוב
 על זה ועוד מ"ש חג הסוכות משאר
 מ ערות ושמעתי שהו ראוי לכל האומות
 לעלות לירושלים בחג הסוכות ולראות
 פני הארון ה' אלהי ישראל וליתן לו
 תודאה ושבח על אשר משנית עליהם
 וצוה להקריב ע' פרים שויגנו על שבעים
 אומות ולכך המה ראויים ליענש על אשר
 לא יעלו לחוג וכו' :

ע.

עונרי ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי.
 איני ר"ל שהש"י בעזר שלי
 דא"כ היה לו לינקד בעזרי העין בסגול
 והריש בחיר"ק כמו עזרי מעם ה' כו'
 אלהי אבי בעזרי אבל עזרי משמע
 האנשים שהם בעזר שלי ומהם היו
 שונאים לדוד ונראים כעוזרים אותו
 וכאוהבים ובסתר היו מחשבותם עליו
 לרעה ועליהם היה דוד מתפלל שהש"י

יהיה

באוויר למעלה מעל גבי ביתו וביתו של
המן היתה גבוה כדרך בתי השרים
הגדולים והגבוהים וכדי לקיים מאמר
החלום הזה אמרה לו זרש אשתו וחכמיו
שיראה להם לעשות עץ גבוה כ"כ כדי
שיתלה מרדכי באויר למעלה גבוה יותר
מביתו של המן ולא ידעו שהחלום ההוא
מרמז שעתידה אסתר לשים את מרדכי על
בית המן וי"א שהמן חשב ראש וסוף של
מרדכי שעולה למנין נ' עשה המן עץ
מחמשים אמה ולא ידע שסופו של המן
מוכן לעץ חמשים כי סופו של המן ג"כ נ':
עם הארץ. נקרא כן בעבור שאוחז ומרבק
בעבדות האדמה ובהבלי העולם הזה
עד שיחשיב לעצמו כתושב בארץ אבל
החכמים וצדיקים חושבים עצמם כגרים:

ק.

קדשת יש להקשות למה אנו מתפללין
בשבת למעריב תפלה בפני

עצמה וכן בשחרית וכן במוסף וכן במנחה
ובימים טובים ור"ח תפלה אחת למעריב
וליוצר ולמנחה. ושמעתי לפי ששבת נקרא
כלה לכך תקנו מה שנהגו לעשות בכלה
פי' בתחלה מקדש החתן את הכל' וזהו
:תה קדשתו ואח"כ נותן לה סבלונות ומתנות
וזהו ישמח כשה במתנת חלקו ואח"כ נותן
לה תוספת כתובה וזהו תפלת מוסף ואחר
כך מיחד החתן עם הכלה וזהו אתה אחד
ומי כעמך ישראל גוי אחד :

ה.

ראשיכם אל תפרעו וגו' ואחיכם כל

כל בית ישראל וגו'. יש לתמוה
מה שכל ישראל יתאבלו ויבכו את השריפה
ואחים לא יתאבלו כלל ושמעתי שבא
להגיד שמיתת הצדיקים אינו רע לצדיקים
עצמם רק לכל איש ישראל שהיו נהנין
מהם ומתורתן כמי שאחז"ל בכו לאיובדים
ולא לאבלים וכו' לכך האחים שהיו גדולי
הרוב כמותם ולא היו צריכין לתורתן לא

התאבלו הגם שהיו אחים להם ושאר כל
ישראל

יהיה לו לעזר נגד אותו הכת להפר
עצתם ולקלקל מחשבתם ועל הכת שהיו
שונאים אותו בגללו אמר ואני אראה
בשונאי כי אני בעצמי אוכל להשמר
מהם ואוכל להלחם בהם :

עניני עונשו של שאול המלך תמוה
מאוד שנלקח ממנו המלכות
ונהרג על עבירה קמנה דהיינו שקנה
לעצמו מדת החמלה במקום שאינה
ראויה ולא הועיל לו כל תשובותיו וכל
צדקותיו אף על פי שדברי חז"ל המה
ששאול היה יותר צדיק מדוד המלך
ודוד עשה וכו' ונתקבלה תשובותיו וזכה
למלוכה ברית מלח עולם ויש מתרצים
לפי ששאול חמא בדבר המלוכה עצמו
דהיינו על שחמל על אגג ומארס נחש
יצא צפעוני הן שקמים עלינו בכל דור
ודור לכך לא הצליח שאול במלוכה אע"ג
שהי' צדיק וחסיד בכל מעשיו אבל דוד
ע"ה היה רועה נאמן ושם נפשו בכפו
תמיד בעד עם ה' וכמו שאמר ואלה
הצאן מה עשו הנה ירך בי לכך היה
ראוי למלוכה אע"ג שעשה וכו' אין זה
כולי האי חסרון במלוכה. ואני שמעתי
כי כל המצות אשר צוה ה' לעשות
הכתובים בתורה צריך שיעמוד לעולם
לכך לא יכופר שום עון אם לא שיהא
לאותו מצוה מקיימים זולת החוטא זה
לכך דוד המלך אף שעשה מה שעשה
מ"מ באותו השעה היו כמה בני אדם
בעולם שנהירו מעון זה נמצא היתה
המצוה זאת מקוימת בלתי דוד אבל
שאול שעבר על מצות הנביא שאמר
להחל עד בואו אליו להעלות עולה ולא
עשה אותו מצוה לא היה לו מקיימים זולתו
שהרי לא נצטווה בה שום אדם זולתו
לכך לא נתן לו כפרה כלל ונענש :

עין של המן. יש לתמוה מה ראה
המן לעשותו גבוה כל כך נ' אמה
והלא בה' או בו' היה סני ושמעתי
שראה המן בחלומו את מרדכי פורח

ישראל תלמידיהם הוצרכו להתאבל אע"ג שהיו רחוקים להם :

ש.

שמחה, ולשמחה מה זו עושה פירוש השמחה היא הכנה לצב כדי שיוכל לעסוק בתורה ואם אינו עוסק בתורה א"כ שמחה מה זו עושה הלא אין כאן תורה :

שירה, חרשה שבתו גאולים וכו' גאולה ראשונה נקרא בלשון נקבה לפי שלא הית' גאולת עול' שהרי חזרו ונשתעבדו בשאר גליות כאשר זה שהיא חלושה מחבלי לידה וחזרה ונתעברה והיה לה חבלי לידה שנית אבל גאולה עתידה בלשון זכר נאמרה ושם נשיר שיר חדש ולא נאמר שירה חרשה משום שלא יהא עמה שום עצב אי נמי בגאולה ראשונה לא ירשו ישראל כ"א ז' אומות מע' אומות כמשפט הבנות שיורשת עישור נכסים אבל לעתיד ירשו ישראל את כל העולם כמשפט הבן שיוורש כל נכסי אביו :

שבע כבשות תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת וגו' יש לתמוה מה עדות יש בלקיחת הצאן שאברהם חפר הבאר אדלכה הדבוי מוכיח שהיה לאבימלך דין ודברים בבאר הזה לכך לא החזיר לאברהם בחנם רק הוצרך לפייס לאבימלך על ידי הצאן שנתן לו אברהם תמורת הבאר ואם נאמר שלא בא הצאן רק לדורון ולמתנה בעלמא א"כ היה לו למימר בעבור תהיה לי לעדה כי שלום בנינו ובניך . ושמעתי כי הצאן של אבימלך לא רצו לשתות מן הבאר ההוא לפי שלא רצה ליהנות מן

הגזל וזה היה ראייה גדולה שהבאר הוא של אברהם שהוא חפר אותו ואבימלך השיב כי מה שהצאן אינם רוצים לשתות מן הבאר ההוא זהו מפי שהבאר היה בגזל תחת יד אברהם זמן רב ולא הורג צאנו לשתות ממנו ועל זה אמר לו אברהם את שבע כבשות תקח מידי ותראה מיד אחר שיבואו לרשותך ויהיה שמך נקרא עליהן שוב לא ישתו מן הבאר אע"ג ששתו ממנו כבר וגם הורגלו כל זמן שהיו תחת ידי יזהו מה שאמר את ז' כבשות תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי הבאר וגו' :

שן ועין. אע"ג שעבד יוצא בב"ד ראשי אברים שמעתי שנקט שתי אברים אלו שהם עיקר טעם הפטור ומהם נלמד שאר איברים וזהו כי חס אבי כנען נתקלל להיות עבד עבדים בשביל הראיה שראה ערות אביו והגיד לאחיו והם חושי שן ועין ואחר שלקו שני אברים הללו החוטאים דין הוא שיצא לחפשי כן איתא במדרש :

ת.

תתן אמת ליעקב הסוד לאברהם. פי' מה שנשבעת לאברהם לתתן לו את הארץ זה היה חסד גמור לגבי אברהם אבל לגבי יעקב הוא אמת לפי שכבר נשבע ופשיטא שיקיים שבועתו : **תהלת** ה' ידבר פי. תהלת ה' דיבר פי לא נאמר רק ידבר פי אלא אפילו לאחר שאמר דוד קמ'ו מזמורים אמר תהלת ה' ידבר פי כאלו רצה עכשו להתחיל בתהלת ה' מגיד שאין לגמור את ההלל על השם יתברך ויתעלה וברוך הוא על כל ברכה ותהלה :

סליק חלק הפשט ואתחיל חלק הרמו

חלק הרמו ע"פ א"ב:

המיוחד שם של ארבע אותיות הוי"ה וזהו וזכור לנו ברית שלש עשרה : **אמת**. תתן אמת ליעקב. אמ"ת נוטריקון "אשה" ממון "תורה" אתה מוצא ביעקב

אברהם יצחק יעקב הם שלש עשרה אותיות כמנין אהבה וכן שרה רבקה רחל לאה הם שלש עשרה אותיות ושניהם יחדיו עולה כמנין השם א

כפולים כל אותיות שהרי הוי"ו אינה כפולה
מן הה"א שלפניה לכן חסרו ו' לרמו שהכבוד
נוטל פי שנים כפל מן אחיו :

באי"ה כל באיה לא ישובון וכו'
נוטריקון ב"רכו א"ת ה' ה"מבורך
ור"ל כל האומר ברכו בכונה לא ישובו
לגיהנם וכן בלעם הרשע היה מבקש
למית מיתת ישראל זהו שאמר תמות
נפשי מות ישרים ר"ל מיתת של האומרים
בניהם אחריהם יה"א ש"מיה ר"בא מ"כרך
ד"ת ישרים מכאן רמו מן התורה קדיש
יתום :

ג.

גמרא נוטריקון "גבריא"ל מיכאל
"רפאל" אוריא"ל מגיד שכל מי
שעוסק בגמרא הנה מלאכי ה' סביב לו
לשמרו מכל רע מימינו מיכאל ומשמאלו
גבריא"ל ומלפניו אוריא"ל ומאחוריו רפאל :
גבר. כי גבר עלינו חסדו גב"ר נוטריקון
ג"ומלי חסדים ב"ישנים ר"חמנים.
בג' סימנים הללו מובדלים ישראל מכל
שאר האומות ופי' הכתוב אע"ג שהללו
כל גוים ושבתוהו כל האומים מ"מ בג'
סימנים הללו אנחנו ישראל מובדלים
לשבח מכל שאר האומות :

גמל. אשירה לה' כי גמל עלי.
המקובלים כתבו נפש חחוטא עם
אשת האיש מתגלגל הנפש בגמל לפי
שהגמל צנוע בתשמיש יותר מחוטא זה
וכן דוד המלך עליו השלום אחר שנתכפר
לו עון בת שבע אמר אשירה לה' כי
גמל עלי כלומר עונש גלגול נפשי בנפש
הגמל היה מוטל עלי ועתה הצלת נפשי
מעונש זה על כן אמר אשירה לה' כי
גמל עלי :

ד.

דמים. הדרשנים נותנים טעם לכל
השמות שיש לממון האדם אמרו
שנקראו נכסים לפי שנתכבו ונאבדו מהרה
מן בעליהן וכן זווים שזוים טהם ואכן מה
שנקראו דמים אין להם בהם טעם
ישמעתי

ביעקב שהיה נטמן בבית שם ועבר י"ד
שנים כדי ללמוד תורה וכן י"ד שנה עבד
בשתי נשיו הרי שהוציא חמישית ימיו
בשביל התורה וחמישית ימיו בשביל
האשה כי י"ד שנה חומש משנותיו של
אדם שהמה ע' שנים וכן היה המעשר שלו
חמישה ממנו שנאמר עשר אעשרנו לך
ב' מעשרות הוא חומש ושלשתן הוא ר"ת
אמת נהג בהן חמשה וזהו זמנת ליעקב :

אנג. דע שכל מלכי ישראל נקראו על
שם דוד וכל מלכי עמלק נקראו על
שם אנג. והטעם לפי ששתי שמות הללו
מיוסדים על פי שבעה כוכבי לכת כי
אותיות דוד ממלאים אותיות אנג למנין
שבעה הובא בעקידה בפי' בלק ומסיים
וסימן לדבר נקודת הקוביא כיצד האות
ויו"ש של דוד ממלא אות אל"ף של אנג
למנין שבעה. ואותיות ד' של דוד ממלאים
לאותיות ג' של אנג למנין שבעה. וכן
להיפוך אותיות אנג ממלאים לאותיות
דוד למנין שבעה לפי שלעולם אינם שוים
בגדולה כשזה קם זה נופל :

אם. אותיות שניות לה ב"ן שהרי אחר
האל"ף בא ב' ואחר המ"ם בא נו"ן
והוא ב"ן רמו על מה שאמרו רז"ל אשה
מזדעת תחלה וכו' לכן דרך הכתיב לתלות
הזכרים בנקבות :

אוי"ל נוטריקון "אבול"ושתה "יאמר"לך
ילבו כל עמו :

ב.

בכור. כתב אחד מהמפרשים קדמונים
ז"ל בכר חסר כתיב ע"כ דינו
פי שנים ככתבו ונשאלתי על פירוש זה
בהיתי בק"ק קראקא בשנת ש"ה לפ"ק
והשכתי כי בכר חסר כתיב בפרשת
הבכורה לרמו דינו פי שנים בנחלה כמו
שג' אותיות הללו כפולים מאותיות
שלפניהם ביצד ב' כפולה מן א' שלפניה
וכן כ"ף כפולה מאות יו"ה שלפניה
וכן אות רי"ש כפולה מן אות קו"ף שלפניה
ואלמלי היה בכור מלא ויו"ו לא היו

אשרי מי שבניו זכרים כו' ולפי שאות
 הזו"ן היא אות השביעית מן האל"ף בי"ת
 לכך היוולדת זכר אינה טמאה כי אם
 שבעה ואחר תטהר אבל הנז"ן של נקבה
 היא אות י"ד באל"ף בי"ת כן היוולדת
 נקיבה צריכה להמתין שבועיים. כך
 קבלתי :

זהב כסף נחשת האמור בנדרת משכן
 איהבי הגימטריאות אומרים שהוא
 נוטריקון זה"ב זה"ה הנותן בריא כלומר
 בעוד שהוא בריא זה מעלה עליונה כס"ף
 רצה לומר כשיש סכנת פחד כלומר
 שהוא בסכנת פחד זהו מעלה שנייה
 נחש"ת ר"ל נתינת חולו שאמר תנו
 כלומר שהוא שכיב מרע זהו מעלה
 התחתונה :

זהב גבי שלחן נאמר וצפית אותו זהב
 רמו לג' ברכות זון הארץ בונה
 שאמרו רז"ל שהם מן התורה והרביעית
 היא רק מדרבנן ;
 ת.

והחכמה מאין תמצא. הנעלם מן
 אותיות משה הוא אותיות
 מאין כיצד מ"ם שי"ן ה"א כלומר החכמה
 שנעלם מן משה אדון כל הנביאים מאין
 ימצא לנו איש זולתנו שיגלה לנו מה
 שהיה נסתר ממש רבינו :

השמל נוטריקון חנפים שקלים
 מלשינים ליצינים אלו ד'
 כיתות שאינן מקבלים פני השכינה
 והחשמל ממונה על זה למונעם מלקבל
 פני השכינה כדמשמע בפירוש רבינו
 בחיי ז"ל :

חיים. בסנהדרין אמרינן כל היוצא
 ליהרג היו נותנין לו כוס של
 חלתית בכוס של יין ולכך נוהגין חברים
 כששותין שאומרים לחיים על כל כוס
 וכוס כלומר כוס זה יהיה לחיים ולברכה
 ולא כאותו הכוס ששנינו שם ;

ינ. אם תעזבני יום יומים **אענך**. פי'
 הנוכח

ושמעתי שנקראו כן כמו דם של אדם הנפש
 כן הממון עליו יחיה האדם והעני חשוב
 כמת וכמו כשהדם מתקלקל קצת יהיה
 הפסד גרול בגוף שכל גוף האדם נפסד
 עמו כן העושה עושר ולא במשפט בא
 זה ואיבד זה ולא יתקיים ממונו בידו וכמו
 שצריך האדם שימעט את דמו אחת
 לתקופות השנה על ידי הקזה וזהו רפואתו
 ועל ידי כך יבואו לו דמים אחרים הטובים
 מהם כך מלח ממון חסר וצריך למעט ממונו
 ע"י הצדק ובגלל הדבר הזה יתברכו נכסיו ;
 ה.

הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים. הן
 עם לבדר וגו'. מצאתי במדרש כל
 אותיות מזדווגין חוץ משני אותיות הללו
 כיצד א"ט ב"ח ג"ז ד"ו כשהן מזדווגין
 הן עשרה נשאר ה' לבדה שאין לה
 זוג כ"א ה' כמותה וכן י"ץ כ"ף ל"ע מ"ם
 כל אחד עולה מאה נשאר כמו כן הנ'
 לבדה ובא להגיד שכמו ששתי אותיות
 הללו אין מזדווגין כי אם לעצמן כך השם
 יתברך אין עמו אל נכר וכן ישראל גוי
 אחד בארץ ובגוים לא יתחשב ;

החן. שקר החן והבל היופי אשה יראת
 ה' היא תתהלל. פי' אשה מכוערת
 שהחן שקר אצלה וכן היופי הבל אצלה
 אותה אשה אין להתהלל ולשבחה רק מה
 שאומרים שהיא יראת ה' (ע"ד הלצה). פ"א
 הח"ן נוטריקון הדלקה הלה נדה ומגיד
 שאם ג' מצות הללו שקר אצלה אז גם
 זדאי היופי הבל כי אשה יראת ה' היא
 ראויה להתהלל ולא אשה יפה שאין עמה
 מעשים טובים ;

ו.
יין יין היי שרה. ויהיו נקרא למפרע ג"כ
 ויהיו רמו שסוף ימיה היו בתחילת
 ימיה וכמו שדרשו רבותינו בת קו"ף כבת
 כ' וכו' ;
 ז.

זכר בגמטריא ברכה. נקיבה בגמטריא
 בקללה. ולכך אמרו רבותינו ז"ל

האש וכן ישראל בומן שאינם עושין רצון קונם הנה גיוותיהם מקולקלים משאר האומות וכדכתיב כה אמר ה' כשאר עין הגפן בעצי היער אשר נתתי לאש לאכלה כן נתתי את ירושלים: כי מלאכיו יציה לך וגו'. ס"ת יוה"ך והוא שם של לוויה: 5.

לא יום אחד ולא עשרים יום וגו'. רמז לאחד ועשרים יום שבין י"ז בתמוז עד ט' באב שמיניעין עצמן מלאכול בשר ובאמצע קרא אמר ולא יומים ולא חמשה ימים ולא עשרה ימים רמז שיש ג"כ למנוע מן הבשר בשני ובחמישי ובעשרה בטבת:

לויתן נימטריא שלו עולה ב"פ רמ"ח שישבע כל רמ"ח איברים בפ"ל מן שאר המזון:

מ.

מלכוד עולת הבוקר. נוטריקון מ"לוח לעני "בשעת" דחקו מגיד שמעלה עליו הכתוב כאלו הקריב עולה בזמנו:

מגן נוטריקון "ממון" גוף "נפש בשלשה דברים אלו יבטח האדם בקינו ומגן הוא לכל החוסים בו:

מזילה. ס"ת כ"י כל" העדה כולם" מי "יעלה" לנו "השמימה ר"ת מילה וס"ת השם הנכבד וזהו כי הגדלת על כל שמך אמרתך:

נ.

נדה. כטומאת הנדה היו דרכיכם לפני ולא כטומאת המת והשרץ שאין להם טהרה במקוה רק כטומאת נדה שיש לה טהרה במקוה ואף בימי הטומאה מיוחד הבעל עמה בחדר א' וכן הקב"ה שוכן עם ישראל בתוך טומאתם:

ס.

ס' פעמים תורה ותורת נמצא בחומש וס' איתיות בא"כ כשתכתבם במילוי בגון אלף בית גימל כו' ולגנדים תקנו רבינא ורב' אשי ס' מטבתות בתלמוד וס'

העוזב את התורה והולך בטל יום אחר גם כן התורה עובת אותו וצריך יומים נגד איתו יום כדי להחזיר מה ששבת מתלמדו רמז לדבר הנסתר מיום הוא ג"כ יום כיצד יו"ד ו"ו מ"ם וכן הנסתר מאותיות ממון הוא ג"כ ממון רמז לצותן בסתר שעל ידו נכפל הממון וכן הנסתר מאותיות סיום הוא ג"כ סיום ומגיד שאף הבעלי בתים שאינן מפורסמים מלומדי תורה מכל מקום מחזיקין ידי הלומדים בסתר וראוים שישמחו גם הם בשמחת סיום:

יצחק יחידו. נקרא כן בעבור שמצינו אברהם אברהם יעקב יעקב אבל יצחק לא נקרא כן גם אברהם ויעקב נשתנה שמותם מה שאין כן ביצחק ומה שמצינו ושבעתי לי יצחק אין זה השתנות כל השם רק שבשעה שאמר הקב"ה לאברהם וליעקב בניך חטאו ענו הם ימחו על קדושת שמך עד שבא ליצחק ולמד עליהם סניגורא כדאיתא בפרק רבי עקיבא ואמר רבש"ע אל תמחה שם בניך רק אני אמחה משמי של יצחק כמנין רד"ו שנים שהיו בגלות כדי לכפר עליהם ונשאר מן השין צ' ונקרא שמו יצחק:

ימי. כל ימי עני רעים ז' שמות יש לו לעני כנגד ז' ימי השבוע לומר שהעניות מתחדש עליו בכל יום ואלו הן דל" מסכן אביון דך"ך מך"ך דש"עני וסימן ד"ם אר"ל ר"ע:

יד. וביד כל אדם יחתם הרי שהידים הם עדים על כל מעשה האדם וכתוב יד העדים תהיה בו בראשונה ולכך נהגו העול' שלוקין על לבם בידם בשעה שאומר' הוידוי של אשמונו כו'. (ע"ד הלצה):

כ.

כרם ה' צבאות בית ישראל. כל האילנות יקראו על שם הפירות עליהם חוץ מן היין והטעם לפי שאם נתקלקל היין העץ אינו שוה רק לתבערת

כמו רפאנו ה' ונרפא לפי שרפואת השם
יתברך היא קלה כבא וְאִי יוֹסִיף עֲצֵב עִמָּה;
רכ"ז, "הולך רכיל" מגלה סוד ר"ת
למפרע מרה כי מרה תהיה

באחרית כל הולך רכיל :

שלם, נוטריקון "שבתאי" לבנה "מאדים"
ג' כוכבים אלו ממונים על החרב
והרעב ועל כל מיני פורעניות המתרגשות
ובאות לעולם וזהו שאנו מתפללין עושה
שלום במרומו כלומר מי שעשה וברא
ג' כוכבים אלו במרומו בידו ג"כ כח
וגבורה לצוות עליהם שיעשו הם שלום
עם עמו ישראל :

שקר אין לו רגלים אמת יש לו רגלים.
פירושו ידוע שג' אותיות הללו
של שקר אין להם תמונת עמידה רחבה
רק רגל אחד אבל אמת אותיות אלו יש
להן למטה רגל רחב כי האמת מתקיים
ולא השקר וכל הנקודות מצאתי בשם
האבות והאמהות ר"ל אברהם יצחק ויעקב
שרה רבקה רחל לאה בלחה זלפה חוץ
מנקודות השורק ר"ל מה שאנו קורין
מלאפום והמעם כי השורק הוא מאותיות
שקר והאבות והאמהות כולם זרע אמת
וכן בפסוק ראשון של בראשית תמצא
כל הנקודות חוץ משורק להגיד שכל
התורה תורת אמת ורחוקה מן השקר :

שבת, אותיות שבת מגיד ששבת הוא
מעיד על הקב"ה שהוא ראש לכל
הנמצאים :

שם ה' נקרא עליך, ר"ת שי"ן ופסוק זה
נדרש על התפילין ושי"ן ימים הב
בשנה שמנוחין בהן תפילין ולא יותר
כיצד הוצא משם"ה ימים נ"ב שבתות וד'
ימים של פסח וב' של ר"ה ויום אחד של
יום הכיפורים וד' ימים של סוכות וב'
דשבועות נשאר ש' :

שכב איש אותה, נוטריקון "שטר"
"כסף" ביאה אלו ג' דברים
שהאשה נקנית בהם :

וּמ' רבוא אותיות מציינו בתורה כנגד ס'
רבוא שעמדו בהר סיני שכל אחד מהם
זכה להכתב אות אחת משמו ;
ע.

עשיר, איזהו עשיר השמח בחלקו.
נוטריקון של עשיר הוא "עינים"
"שינים" "ידים" "רגלים" מגיד מי שנברא
שלם באיבריו ואינו בעל מום הוא עשיר
בודאי ונקט אלו כסדר הכתוב עין תחת
עין שן תחת שן וגו' ואמר השמח בחלקו
לפי שיצטרך או להיות במזג השוה מצד
היסודות שלו ולא יתגבר האחד על חברו
וזהו חלקו "חם" "לח" "קר" "ויבש" :

ענג, וקראת לשבת ענג נוטריקון "עדן"
"נהר" "גן" מגיד שתענוגי שבת הן
מעין עוה"ב ;
צ.

עום הרביעי וצום החמישי ושביעי
ועשירי עולה כ"ו כמספר השם
המיוחד וי"ו בחדש וט' בחדש ועשרה
בחדש עולה כמנין ה' אחד :

צדקה, בגי' מאתים פחות א' רמוז
למה שארז"ל, כל מי שיש לו
יאתים זוז אסור לו לקבל צדקה לפי
שכבר יצא מכלל הצדקה הא אם אין לו
מאתים זוז אפי' פחות זוז א' הרי הוא
בכלל הצדקה ורשאי לקבלה : ("צו"ם קו"ל
ממו"ן) כל אלו השלישה עולים כל א'
גימטריא קל"ו והן תשובה תפלה צדקה
(ראי' זוכר לדבר מרומז בפסוק בזאת
יבא אהרן אל הקודש) ואני שמעתי לכך
אומרים תשובה תפלה צדקה בקול רם
לפי שגימטריא שלהן קו"ל ;

ק.
קר דרא"ש נוטריקון "לעשות" "רצון"
"אביך" "שבשמים" ;
ה.

רפא ירפא בדגש וכן כל רפואות בני
אדם הן דגש בלשון ככר לפי
שאינם מלים רק ע"י משקים המרים אבל
כל רפואה שהיא בידו שמים כולם רפויים

ת

תשובה. נוטריקון „תורק שרץ ואחר במים הטהור.“ תענית שק ואפר כפי הספרד. תענית אותיות ת"ת ענ"י: תורה משה נקרא כן כי המנין תורה דהיינו תר"א צוה לנו משה ושנים מפני הגבורה שמענו:

סליק חלק הרמו

הלק הדר"ש ע"פ א"ב:

הברכה האמתית בהצלחת הנפש הסמוי מן העין כראמרינן עין לא ראתה אלקים וולתך יעשה למחכה לו:

ברוך שם כבוד מל"ו ר"ל כי במקדש לא היו עונין אמן אחר המברך רק היו עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד משא"ב בגולה שעונין אמן אחר כל ברכה וברכה והטעם לפי שאין ברכה בלי הזכרת מלכות שמים ובמקדש היה כבוד מלכותו נגלה לעין ע"י הנסים והנפלאות שהיו מתמידים שם לכך עונין אחר המברך ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כלומר כבוד מלכותו נגלה לעינינו הוא מבורך לעולם אבל בגולה בעו"ה כבוד מלכותו מחולל בין העבדים ועובדי כוכבים מרקדים בהיכלו ואיה כבוד מלכותו ואין לנו לענות רק אמן ולהאמין בכל זאת אמנת אומן שנזכה כמהרה לראות בתפארת עוזך ועלכות שמים להעבירי גילולים מן הארץ וכו':

ג.

ג' שאכלו על שלחן אחד כו'. הכונה על ג' כחות הנמצאים באדם דהיינו גוף רוח נשמה שכולן נהנין משרחן אחד שהגוף מפרנס הרוח והרוח מעמיד נפש האדם אע"פ שהנפש עיקר מן הרוח והרוח עיקר מן הגוף הנה הפחות במעלה מפרנס את החשוב בסוד כהן לוי ישראל שהישראל נתן מעשרותיו ללוי והלוי נתן מעשר מן המעשר לכהן להודיע שכולם

שמע. נוטריקון "שאו מרום עיניכם. שרי מלך עליון. שחרית מנחה ערבית. ולמפרע עול מלכות שמים ועין של שמע גדולה וכן הד' של אחד גדולה והן אותיות „עד" להגיד מי שקבל עליו עול מלכות שמים שלימה מעיד שהבורא הוא אחד ולמפרע „דע" בסוד דע אלהי אביך:

א.

אמירה לעכומ"ו שבות יש להקשות דלא הל"ל רק אמירה לעכומ"ו אסור כדרך שאמרו בכל איטורי שבת ומ"ש לשון שבות דנקט ושמעתי דנקט לשון זה לפי שהבריות סבורים שאין שום חשש אסור מלאכה באמירה לעכומ"ו הואיל והישראל אינו עושה בעצמו מעשה ולכך אמר דאמירה זו חשוב שפיר מעשה שהרי הכתוב אומר וישבות אלקים וגו' ועל כרחך אותה שביתה אינה ממלאכה גמורה שהרי כל העולם כולו במאמר נברא נמצא שהאמירה נקרא מלאכה וביום השביעי כאשר שבת מאותה אמירה אמר וישבות א"כ המונע" מאמירה לעכומ"ו נמי שביתה ולהיפך נמי מי שלא מנע הוי כעושה מלאכה גמורה:

אהבה שהיא תלויה בדבר במל וכו' אחבת דוד ויהונתן כו' לא היה צריך להביא ראיה מדוד ויהונתן וכן מאמנו ותמר אבל בא להודיע שאפילו אהבה הראויה להיות לאח על אחותו נמי בטלה כשאהבה תלוי בדבר וכן להיפך אם האהבה אינה תלויה בדבר אפילו היבא שראוי להיות שונא אותו כמו יהונתן שהיה ראוי להיות שונא את דוד בשביל שידע שעתיד ליקח ממנו המלכות אפ"ה האהבה מתקיימת:

ב.

ברכה אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין הכונה שיעקר

שכולם קשירים זה בזה וכולם צריכין זה לזה :

ד.

דו"ד. כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה כבר אמרו רז"ל אין אדם חוטא אא"כ נכנס בו רוח שטות וה"ג האומר כי הוא דוד בעצמו כשהיה בישוב דעתו ובחסירתו היה חוטא אינו אלא טועה דודאי בשעה שחטא לא היה איתו דוד הידוע בחסידות אבל גבי אברהם מצינו אברהם אברהם ב"פ דודאי כשארם עושה מצוה חכמתו ושכלו מתגבר עליו ומגיד שהיה אברהם בשכלו ולא נטרף דעתו ממנו בשעת העקירה :

דאשתמש בתנא חלף. פירוש כל המלמד תורה בשכר אותו שכר חלף והלך לו שכבר התענו אנשי כנה"ג כ"ד תעניות על כל מלמדי תינוקות שלא יתעשרו ולא יצליחו בשכר ולפי שרוב מלמדי תינוקות משבט לוי לכך הוצרך להתפלל עליהם שיברך ה' את חילו ויצליח בנכסיו :

ו.

דו. בפרק אין עומדין וי לן דמיתנא הכונה שאם לא גזירת המות היה האדם קיים לעולם ולא היו צריכים לאותה הלואה שהיו עסוקין בה כדי להיות פרים ורביה ותלמידיו אמרו לו אנן מה נעני בתר' א"ל אי תורה אי מצות כו' כלומר אחר שנגזר המות על הגוף יראה האדם להמלט על נפשו ע"י תורה ומצות כדי שתשאר נפשו נצחי ולא תאבד עם הגוף :

ז.

ז שמות נקראו להיצר הרע הקב"ה קראו רע שנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו משה קראו ערל כו' כדאיתא בפ' החליץ הכונה כי החוקר כתב בספרו שכל מי שנוולד בלבנה חושב תמיד מחשבות רעים וזהו הקב"ה היודע מחשבות קראו רע ונוולד במול כוכב הוא

אפיקורוס ומין ולכך משה שעי ניתן אמונת אמת קראו ערל לב להאמין . והנוולד במול נגה הוא שמוף בוימה ולכך דוד שקלקל עם בת שבע קראו טמא והנוולד במול חמה שונא החכמה והעיון ואוהב גרולה והשררה ולכך שלמה שהיא חכם מכל אדם ומואס בהבלי העולם קראו שונא והנוולד במאדים מכשיל הבריות מטובה לרעה ולכך ישעיה קראו מכשול כי בימיו נכשלו ישראל בזה והנוולד במול צדק קשה כאבן ואינו שומע לעצה ולכך יחזקאל קראו אבן והנוולד במול שבתאי נוטר איבה לכך קוראו יואל צפוני ע"ש השנאה הצפונה במשמוני לבו :

מ.

מנצב"ד צופים אמרום. במדרש איתא כי אותיות הכפולים הללו הם רמז לכל הגאולות כיצד כ"ף בו נגאל אברהם שנאמר לך לך מ' נגאל בו יצחק שנאמר לך מעמנו כי עצמת ממנו מאוד, ג' בו נגאל יעקב שנאמר הצילני נא, פ' בו נגאלו ישראל שנאמר פקוד יפקוד, צ' בו אנו עתידין להגאל שנא' איש צמח הכונ' כי גאולת כ' אברהם רמז להצלחת הזרע שזכה אברהם בהיותו בן ק' שנה כמספר כ"ף וכמנין ל"ך ל"ך וגאולת יצחק רמז להצלחת הממון שקנאו אליו הפלשתים ויצחק ג"כ היה בן מ"ם שנה בקחתו את רבקה וגאולת יעקב הוא הנו"ן הכפולה רמז לתקומת זרעו אחר נפילתו ביד האויב והיא סו"ד נו"ן הפוכה של ויהי בנסוע שהוא בנימ' יעקב ורמז הצורת יעקב חקוקה בכסא הכבוד כורע על ברכיו ומתחנן על זרעו ורמז גאולתנו ממצרים באות הפ"א על שם שנענו בתפלתם שנאמר ויזעקו אל ה' וישמע אלהים את נאקתם וכן משה היה בן פ' שנה כשבא לגואלם וגאולה האחרונה נרמז באות צד"ק כי בצדקת ישראל עתידין להגאל אם הם נכים ואם לאו צדקת ה' יעשה

אחרונה של ערב שבת משמש מול צדק לפי הסימן שצ"ם חנ"כ כל והוא טוב ואומרים וסר עונך:

מה. שאמרו וסר עונך וחמאתך תכופר הכונה לפי שנאמר גבי עדות אם לא יגיד ונשא עונו אדם זה שהעיד בכוראו איך ששבת ביום השביעי יוסר עונו וכן בלוחות נאמר זכור נגד לא תענה משום הק טעמא:

מועדים. מה שאמרו רז"ל כל המועדים בטלין הוי"ו מחנוכה ופורים יש לתמוה אפשר שהרגלי"ו וכן ר"ה ויוה"כ שהם מפרשין מן התורה שהן מועדי ה' יהיו בטלין יותר מחנוכה ופורים שאינ' מן התורה ושמעתי שבא לומר שכל הגזירות שגזרו עכו"ם היו על מועדי ה' ולא הקפידו על חנוכה ופורים הואיל ואינן מן התורה וגם אינן מועדים גמורין לענין איסור מלאכה וכל שכן חנוכה שלא ניתן עד אחר מלכות שהן היו עיקרי גזורי גזירות הרי כי בזה יפה כוחם של חנוכה ופורים שהרי הם מעולם לא נתבטלו ועוד שמעתי שר"ל כי מה שאנו עושין פסח וכן כל שאר המועדים כלם הם יזר ליציאת מצרים וכבר בטל אותו הטעם שנכבד בטל מצרים ובטל שיעבודם אבל טעם חנוכה ופורים אינו בטל לעולם שאפילו אם בטל כבר כל הגזרות וכן אם אפילו כבר ניצלנו ממחשבות המן לולי חסדי ה' שהיה לנו הרי שמעם חנוכה ופורים אינו בטל כלל:

ג.

נה. במדרש איתא כי בשעת שנמע נח את הכרם בא לו השמן ונרמח לו כאדם אמר לו אשתתף עמך במלאכה זו א"ל כן מה עשה השמן הביא מלה א' ושחטו תחת הגפן ואח"כ הביא ארי ושחטו ג"כ ואח"כ קוף א' ואח"כ חזיר א' ועירבב דמיהם יחד והטריף דמיהם תחת הגפן הכונה ידוע שהשמן גילה לו

שכל

זאת וי"א כי הכפולים נגד ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך כיצד מן בגימ' צ' כנגד מלך שגימטריא שלו ג"כ צ' וכן צ' של מנצפ"ך ג"כ כנגד מלך פ"ך כנגד ימלך כי שניהם עולין בגימט' ק' ומשום טעם הב' לא אמרינן כמנפ"ץ כסדר אל"ף ב"ת ודוק:

מת. אין המת נשכח מלב עד אחר י"ב חודש רמו לדבר נשכחתי כמה מלב הן י"ב אותיות כנגד י"ב חדשים הללו וכן רז"ל לא חיבו למוצא אבירה להכריז עליה רק ג' רגלים ששוב נתייאשו הכעלים ממנו וזה שסיים הפסוק הייתי ככלי אוכל טעם שיעור זה כי בכל פרקי השנה אפשר שיתחדש עליו יגונו לומר אשתקד הייתי שמח עם אבי או עם אמי בפרק זה אבל לאחר תקופת השנה כבר נחלש העצב כי לא יתחדש עליו עוד שום ענין מאשתקד עד הנה וכן לענין הכלי אפשר שהוא מיוחד לתשמיש פרק א' מפרקי השנה וכאשר עברו עליו כל פרקי השנה לא השגיח עליו הבעל ובודאי נתייאש:

מה שאמרו חז"ל בחגיגה ובכמה מקומות מחיהו לאליהו שיתין פולסי דנורא כו' טעם מנין זה לפי שאין ב"ד של מעלה מענישין את האדם עד לאחר כ' שנה והעונות הם ג' מינים הטא ועון ופשע כמנין שנותיו לוקין אותו על כל אחד ג' מיני החטאים האלו דהיינו ג"פ עשרים שעולה למנין ס' וכן ב"ד של מטה שאין מענישי' עד לאחר י"ג שנה לוקין אותו על כל אחד מאלו ג' מיני החטאים דהיינו ג"פ י"ג שעולה ל"ט מלקות כרפי':

מלאכים. מה שאמרו רז"ל בפרק כל כתבי כשהאדם בא לביתו בע"ש ב' מלאכים מליין אותו אחד טוב ואחד רע הכונה הנה ידוע שמוזל נאדים משמש בתחילת ליל שבת מלאך שלו שמאל שהוא רע ולפניו בשעת

מאח ככר שהוא חמשת אלפים ככר וככר של קדש כפול היה נמצא ו' אלפים של חול הוא סך השקלים שהאדם נותן כל ימי חייו והמן רצה לקנותם ולישול גופם:

עשר תעשר. פי' רו"ל עשר בשביל שתתעשר פי' בשביל שתזכה ליתן עוד מעשר הרבה ואין פירושו לשון עושר שהרי השי"ן שמאלית. כפי' הרשב"א:

עושר מה שאמרו רו"ל הרוצה שיעשיר יצפין ר"ל שיתעסק בסחורה ובמשא ומתן עם בני הבריות כי ישוב העולם הוא בצפון ולהיפך ג"כ אם רוצה שיחכים ידריים פירושו פרוש מן הבריות:

עונש. מה שאמרו רו"ל לא ענש אלא א"כ הזהיר אע"ג דלכאור' נראה דאין אזהרה גדולה משמיעת העונש אבל הכונה לפי שיש מי שאומר לקבל העונש ולא יחוש לצערן אין זה כנגד דעת הקב"ה רק הדבר לדעתו כמ מקח וממכר כלומר הרוצה בדבר פלוני שצריך כמו כן לסבול שכך יתנו לו לכך בא האזהרה לומר כי מלבד קבלת העונש האחרון עליו יש כאן העברת רצון השם יתברך:

עץ פנים לגיהנם. ואח"כ אומר יהי רצון שיבנה ב"ה וכו' והטעם לפי שתתקע"ד דורות שנתקמטו קודם מתן תורה הן הן העוץ פנים שבכל דור ודור כדאיתא בגמרא ולפי שאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ודע כי כל ארבע סבות נפסדים אצל העוץ פנים החומר שהוא הדם שבו נפסד ולכך אינו מתבייש ולא אויז סומקא וכן הצורה שהוא עוץ פנים וכן הפועל הן האב והאם אינם טובים כי מן הטוב לא יצא דע וכן התכלית נפסד שהרי עוץ פנים לגיהנם ורמז לדבר מה שאומר בפ' יפת תואר והיה אם לא חפצ"ת בב וכו' נוסחיקין "הומר" פועל "צורה" התכלית

צדית

שכל הקובע עצמו על שכרות היין נוהג עצמו כמנהג הבהמות הללו כי בראשונה יושב נכנע כמלה זה ולא יפתח פיו ואח"כ כאשר יהיוק אותו היין מתפאר עצמו בנבורה וחושב עצמו גבור כארי ואח"כ גובר עליו היין עד שמתחיל לרקד כקוף הזה ואח"כ נשתכר עד שמקיא ושוכב מלובלך כחזיר הזה:

ע.

עשו לקש ובית יוסף להבה. מה שיוסף היה שטנו של עשו יותר משאר השבטים מצאתי טעם לפי שבאות' נבואה של מפלת עשו כתיב מחמם אחיך יעקב וגו' והשבטים ג"כ קלקלו עם יוסף על כן לא יוכלו לחיוב את עשו על החמם שעשה לאחיו יעקב אבל יוסף לא נכשל בזה ואדרבה היה גומלם טובה תחת רעה כלכל אותם ואת ביתם ברעב לכך הוא לבדו ראוי להיות שטנו של עשו ובכל שמות השבטים לא תמצא אות סמ"ך חוץ מיוסף לפי שהסמ"ך רמז על השטנ' והוא לבדו שטנו של עשו:

עשרת אלפים ככר כסף של המן פי' התוס' באגדה במגילה שהיו נוטלין חצי שכל לכל אחד מישראל שהיו ת"ר אלף כשיצאו ממצרים וכו' ויש להקשות שהרי אינו עולה רק מאת ככר כמו שנ' וכסף פקודי העדה מאת ככר וגומר והאיך פי' התוספ' שהוא ו' אלפים שהוא ק' פעמים ק' ככר ושמעתי שהמן רצה ליתן בעדם הערך הגדול שבתורה שהוא ג' שקלים שלמים שהן ק' חצאי שקלים ואם חצי שקל א' עולה למאת ככר א"כ ק' חצאי שקלים עומד ג"כ ק' פעמים מאת ככר שהוא עשרת אלפים ככר וזהו שפירשו התוס' ואמר שיתן כל פדיונם דוק ותשכח עכ"ל. ועו"ל כל פדיונם של מחצית השקל שנתנו כל ימיהם כי ימי שנותינו ע' שנה צא מהם ו' שנה שלא נתחייבו בהם הרי ג' פעמים מחצית השקל שעולין ג' פעמים

צ.

צריה היו לראש ארז"ל כל המיוצר לישראל נעשה ראש לא שטוב בעיני ה' להצר את עמו אבל הכונה שכבר נעשה ראש קודם שמיצר לישראל יכל זה כרי שלא יאמרו שביר אומה שפלה הקב"ה מוסר את בניו כן פירשו התוספות בפ"ב רחגיגה:

ק.

קנאה, מה שאמרו חז"ל בשנה שעלה משה למרום נתקנאו בו המלאכים וכו' עד כתיב בו לא תרצה בו יש להקשות וכו' לא ידעו המלאכי שרת מה שכתוב בתורה שהיתה אלפים שנה קודם יצירת העולם ועוד קשה מן המעשים שסיפר בהם התורה לפי שעה כמו פסח שני וכיוצא בו שאם כן היה הכרח לכך ושמעתי לתרץ שאפשר היה שהתורה תנתן חוק למלאכים ולא נדרש ממנו רק שמותיו של הקב"ה שלא נכתב בה רק האותיות ולא התיבות כמו שכתב הרמב"ן ז"ל בפתיחת פירושו על התורה:

ש.

שמח וכו' בצאתך וגו'. כתב בעל

שם טוב ששמע מרבנותי שכבר היה מעשה בדורות שלפניו שבעל הבית א' עשה שותפות עם חכם אחד שהחכם היה עוסק בתורה ובעל הבית בפרקמטיא ושיחלקו בנ' העולמות וכשנפטר החכם בכה עליו בעל הבית ואמר זכור מה שהסכמנו והעידו שראו למת ששחק והרכין בראשו להודות על הענין וכתב שאין זה להרחיק בחסידים שאף במיתתו קרוין חיים:

שאל. רז"ל אמרו כי אברהם אבינו היה אומר לכל העובר ושכ שאל מה אתן לך הכוונה שאל ניטריקון "שתיה" אכילה "לוייה" שהיה נוהג עם כל העוברים ושבים:

ת.

תשבי. אנו אומרים על כל קושיות הנשארות בלי תירוץ תיקו ורצה לומר "תשבי" יתרץ "קשיות" ואיבעיות רמו לדבר הואיל משה באר את התורה הואיל אותיות אל"הו אמר משה מי שיש בשמו אותיות הואיל"ו דהיינו אל"הו הוא יבאר לכם כל ספקי התורה:

כליק חלק הדרוש ואתחיל חלק הסוד

חלק הסוד ע"פ א"ב:

א.

והנעלם משם זה דהיינו ו"ד מן יו"ד א' מן ה"א א"ו מן ו"ו א' מן ה"א שניה עולה י"ט במנין חנה ומגיד שאין הקב"ה מיוחד שמו בפרהסיא על האשה כי אם בנעלם ולכך בכל הנשים הנביאות לא תמצא וידבר ה' כמו חולדה הנבואה וכיוצא בזה. אל"ף בית במילוי כגון אל"ף בית גימ"ל וכו' עולין ע"ג אותיות כמנין חכמה בסוד ה' בחכמה יסד ארץ:

ב.

בשכמל"ן דע כמו שאותיות יהוה הן היותר משובחין שבכל האותיות הא"ב לפי שנבחרים לאותיות השם הנכבד כמו שאבאר בסמוך בן אותיות בשכמל"ן

אדיה אשר אהיה. אהיה פעמים אהיה בלוי כ"א פעמים אהיה עולה בנ"ו אמת אות האל"ף שורש לכל המניין והתחלתה ובהעדרו יתמוזז כל המנין אבל בהעדר שאר המנין לא יעדר הוא אף הקב"ה הוא יחידו של עולם והם תלויים במציאותו הוא אינו תלוי במציאות כל הנמצאים:

אלהים. שם זה לא תמצא במגילת להודיע כי ברונג רחם יזכור כי לא בשטף חימה ישפוט עמו:

אדם. הנה השם במילואו יו"ד ה"א ו"ו ה"א עולה מ"ה כמנין אדם

יש להם מעלה מכל שאר האותיות לפי שמצינו שאותיות הללו מיחדים עצמם עם השם הנכבד לבדו שכן מצינו בה' שה' אשרי העם שה' אלהיו כה' מה' לה' וה' מה שאין כן בשאר אותיות שהרי לא מצינו אה' גה' וכן כולם וכמו שיש מעלה בשירים הרואים פני המלך היושבים ראשונה במלכות כן אותיות הללו ולכן נבחרו גם כן לקבלת עול מלכות שמים. ב' ו' מאותיות בשכמל"ו הם היותר משובחים שבכל האותיות בשכמל"ו רמז שהכל הולך אחר כונת הלב מיחדים עם אות ואות מאותיות השם הנכבד ונעשה תיבה אחת בת שתי אותיות כגון לי לה לו וכן הבי"ת בי בה בו הרי שכולם עיקר הלשון שהם נוכח ונסתר זכר ונקבה מה שאין כן בשאר האותיות בשכמל"ו שהרי השין אינה נעשית תיבה בת שתי אותיות עם הוי"ו והוי"ד שלא מצינו שיש שוה שיהא שום מלה כן הוי"ו אינה מתיחדת עם שום אות מאותיות השם ודו"ק :

ךך שמי וזה זכרי. כשתצטרף אותיות י"ה עם שמי הרי שם"ה כמנין ל"ת שבתורה וכשתצטרף אותיות ו"ה ר"ל השם הנכבד עם זכרי הרי רמ"ה כמנין מ"ע שבתורה וזהו ה' עוז התאור אין עוז אלא תורה. התאור גי' תרי"ג ור"ל כי השם הנכבד מצרף עם התורה שהוא עוז לעמו ואם תצטרף ל"ב גתיבות חכמה עם רי"ו אותיות של השם המפורש עולה גי' ג"כ רמ"ח כמנין איברי האדם בסוד ומבשרי אחזה אלוה :

ךך ת השם הנכבד אינן מקבלין שם שינוי ובכל י"ב צירופים שלו נשאר כמשמעו ל' הויה משא"ב בשאר הכינוין כי מן אל יש להיפך ח"ו לא ע"ד הם קנאוני בלא אל וכן מן כתר יש לעיוות כרת ומן ענג נגע ודע שאותי ת השם הנכבד הן יותר חשבוין שבכל האותיות הא"ב שכל יסוד לשון הקודש מיוסד עליהן שהרי לא תוכל לבטא שום נקודה בלתי מוצא אותיות יה"ו כמו שכתבו המדקדקים ודע ג"כ שמנין אותיות יה"ו לא יעלו מספרם יותר מכ' כגון יו"ד ה"י וכו' ואין בכל שאר האותיות שלא יהיה מניינו יותר ודוק וכל זה לקיים מאמר רז"ל כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא כו' :

ךך. במילוי יו"ד ה"י הן אותיות יהודי וזה שאמר הפייטן ושמו קראת בשמך ומיהו לפי פשוטו מ"ש ושמו קראת בשמך ר"ל ישראל שאף הקב"ה נקרא כן :

ים. כי גדול כים שברך פי' מ"ש ישראל אלה אלהיך ישראל אם היו מוסיפין אותיות ים על מלת אלה לא היו חומאין

יש להם מעלה מכל שאר האותיות לפי שמצינו שאותיות הללו מיחדים עצמם עם השם הנכבד לבדו שכן מצינו בה' שה' אשרי העם שה' אלהיו כה' מה' לה' וה' מה שאין כן בשאר אותיות שהרי לא מצינו אה' גה' וכן כולם וכמו שיש מעלה בשירים הרואים פני המלך היושבים ראשונה במלכות כן אותיות הללו ולכן נבחרו גם כן לקבלת עול מלכות שמים. ב' ו' מאותיות בשכמל"ו הם היותר משובחים שבכל האותיות בשכמל"ו רמז שהכל הולך אחר כונת הלב מיחדים עם אות ואות מאותיות השם הנכבד ונעשה תיבה אחת בת שתי אותיות כגון לי לה לו וכן הבי"ת בי בה בו הרי שכולם עיקר הלשון שהם נוכח ונסתר זכר ונקבה מה שאין כן בשאר האותיות בשכמל"ו שהרי השין אינה נעשית תיבה בת שתי אותיות עם הוי"ו והוי"ד שלא מצינו שיש שוה שיהא שום מלה כן הוי"ו אינה מתיחדת עם שום אות מאותיות השם ודו"ק :

בדבר ה' שמים נעשו. ר"ת במדת דין במדת רחמים וכן האותיות הקודמין לאותיות שט"ן הם אותיות רחם ואם נכתב סט"ן בסמך הרי הקדים לו אותיות נחם להגיד שהקדים הקדוש ב"ה רחמים לדין :

בית. אות זה פועל דברים הרבה בהתחברם עם אות אלף שמשם אצילתה היא א"ב לכל התולדות ובהשפיע לאות הנון שהיא באמצע האלף ב"ת יולד הב"ן ובהכניס בין אותיות ק"ר אז היא קבר ונכנסה שם להסיר הנשמה מגופם לחכניסם אל היכל המלך ובהכניסה בין ב' אותיות האחרונות להגיד לאות העליון היא שבת ואז עמדה מלדת ומלפעול כי זהו ס' היובל הגדול :

ה.

מצאתי כי אות הה"א מן השם הנכבד היא אות ההריון ס' לדבר ה"א לכם ורע ולכן לאה בלתי ולפי :

קמץ ומעם כי היא עליונה מכל שאר התנועות ולכך כל סוף פסוק או אתנחתא הן בקמץ וכן השם יתברך הוא גבוה מכל גבוהים וגם לא יצטרך לזולתו ולא יסמוך עליהם וכן כל התנועות יש להחליף ולזיוף חוץ הקמץ כי החירק יעשה שבא ומן הפתח והסגול יכול לעשות קמץ ומן הצירי סגול פתח וכן השורק והקבוץ כלם יש לזיוף וזאת הקמץ וכן האל יתברך לא יחליף ולא ימיר ושאר אדנות נקודים פתח דמשמעו ל' רבים או נקודים בחיריק ומשמעו אדון שלי ולא אדון אחרים אבל השם הנכבד והנורא הוא יחיד ומיוחד והוא אדון הכל לכך אין נאה לו בכל התנועות כמו תנועות הקמץ וזאת השבתי במאמר נאם ה' לאדוני שב לימיני וגו' :

קדשה . פרשי מחלל קדושתא וא"כ תיבה זו משמ' דבר והיפוכו כמו לדשי :

שכינה . משרו"ל מעולם לא ירדה שכינה למטה מי' הכונה כי א פעמים א' א' ב' פעמים ב' ד' עד יו"ד פעמים י' ק' בגימטריא שכינה : ת.

תמים תהיה עם ה' אלהיך. ה' תיבות כנגד ה' דברים גוף נשמת תורה עבודה גמילות חסדים וכנגד ה' חושים וכנגד ה' חומשי תורה וכנגד חמשה קולות של שמחת :

ואז היו אומרים אלהים אלהיך ישראף וזהו כי גדול כים שברך כלומר השכרון בא לך מפני שהסדרה אותיות ים ומירפא לך כלומר אותיות מי היו מרפאין לך משברך אם היית מוסיף ב' אותיות הללו כדפרישית :

מסך . החומר הוא מסך מבדיל בהשגת השכל וג' מונעים הם בלימוד קוצר המשיג ועומק המושג וטרדות המשיג וג"פ מ' יום עמד משה בהר כמנין מסך כדי להסיר מעליו ג' מונעים הללו וזהו סוד כי סמ"ך משה כו' שבא להסיר ג"כ מיהושע תלמידו ג' הללו וסוד הסמ"ך שבלוחות בנס היה עומדת ודוק והאיש משה ענ"ו מאוד בגי' קב"ו אלו ו' ימים שעמד משה בהר קודם שדיבר אליו הש"י :

סגולה . כי יעקב כו' לסגולתו כמו סגול זה שהוא משולש בג' נקודות כך יעקב משולש באבות כמו שג' יעקב חבל כו' כחבל הזה המשולש :

פתח האוהל . דרשו רבותינו ז"ל אברהם יושב על פתח של גיהנם ומציל את הנמולים פתח גימט' פחד תפארת חסד החתך הוא לבן בתהלה כנגד חסד לאברהם והדם הוא ארום כנגד פחד יצחק והמציצה מעורב עם אודם ולובן כנגד תפארת ליעקב :

קמץ . כל אדנות שהוא קודש נקוד

תושלבע

